

L'ART PRE-ROMÀNIC: L'ESGLÉSIA DE SANT QUIRZE DE PEDRET (BERGUEDÀ)

M.Dolors Santandreu Soler

Catedràtica de Geografia i Història de l'IES "Guillem de Berguedà" de Berga

CONTEXTUALITZACIÓ DE L'EXPERIÈNCIA

- **Centre:**

I.E.S. "Guillem de Berguedà"

- **Població:**

Berga (Berguedà)

- **Ubicació de l'experiència dins el currículum:**

Batxillerat (Treball conjunt en les matèries d'Història de Catalunya i Simbologia religiosa)

2n. cicle d'E.S.O. (crèdit interdisciplinari: Ciències Socials, Religió, Plàstica)
(en preparació pel curs 1999-2000)

- **Nombre d'alumnes que hi ha participat:** 60 alumnes

- **Lloc de realització:**

Treball a l'aula

Treball de camp (Església de Sant Quirze de Pedret)

Treball en museus (Museu Diocesà i Comarcal de Solsona; Museu Nacional d'Art de Catalunya; Museu Municipal de Berga)

- **Material utilitzat:**

Diapositives de l'exterior de l'església de Sant Quirze de Pedret

Diapositives de l'interior de l'església de Sant Quirze de Pedret

Diapositives de les pintures pre-romàniques i romàniques de l'església de Sant Quirze de Pedret conservades al Museu Diocesà i Comarcal de Solsona i al Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Diapositives de diferent material litúrgic trobat a l'església de Sant Quirze de Pedret i conservat *in situ*, al Museu Municipal de Berga i al Museu Diocesà i Comarcal de Solsona.

Dossier

Bibliografia

CONTINGUT BÀSIC DE L'EXPOSICIÓ

- **Tema:** Presentació d'una experiència didàctica d'estudi integral de l'església pre-romànica de Sant Quirze de Pedret (Berguedà).

Hem dut a terme aquesta experiència de treball directe sobre un edifici de l'Alta Edat Mitjana, aprofitant la proximitat al centre d'un dels monuments més emblemàtics del pre-romànic català. El monument ha estat recentment restaurat, fet que ha provocat certa polèmica a Berga, element que també aprofitem en el treball.

El nostre objectiu bàsic és que allò que l'alumne ha vist en teoria ho pugui aplicar a la pràctica i en un context que li és familiar. Creiem que això el portarà a l'estimació i l'interès pel patrimoni.

En aquest estudi no solament treballem l'aspecte artístic del monument sinó que ens fixem en molts altres aspectes complementaris.

En detall, els aspectes que l'alumne treballa són:

- 1.- Localització geogràfica
- 2.- Situació geogràfica. Ara i abans.
 - 2.1.- El pont de Pedret
 - 2.2.- L'entorn de l'església
- 3.- L'edifici
 - 3.1.- Història
 - 3.2.- Arquitectura
 - 3.2.1.- Descripció interior i exterior
 - 3.2.2.- Evolució històrico-constructiva de l'església (alçat)
 - 3.2.3.- Evolució històrico-constructiva de l'església (planta)
 - 3.2.4.- Anàlisi de l'aparell constructiu
 - 3.2.5.- Anàlisi de les cobertes.
 - 3.2.6.- Terminologia. Identificació d'elements (exterior)
 - 3.2.7.- Terminologia. Identificació d'elements (interior)
 - 3.2.8.- Els arcs ultrapassats
 - 3.3.- Pintura
 - 3.3.1.- Pintures pre-romàniques
 - 3.3.1.1.- Descripció
 - 3.3.1.2.- Reproducció
 - 3.3.1.3.- Simbologia
 - 3.3.2.- Pintures romàniques
 - 3.3.2.1.- Descripció
 - 3.3.2.2.- Reproducció
 - 3.3.2.3.- Simbologia
 - 3.3.2.4.- Funció
 - 3.4.- Elements litúrgics
 - 3.4.1.- Ampolleta de vidre verd
 - 3.4.2.- Encenser
 - 3.4.3.- Pica baptismal
 - 3.4.4.- Vas de ceràmica

3.4.5.- Canelobre

3.5.- La darrera restauració de l'edifici (1989-1995).

- **Experimentació:** El treball consta de tres fases, amb tres àmbits d'estudi diferents i complementaris. L'objectiu final és l'elaboració d'un dossier proposat per la professora. Les tres fases són:
 - **Treball a l'aula**

Característiques generals de l'art pre-romànic i del romànic.
Terminologia
Visionat de diapositives per a conèixer el monument a estudiar.
Treball sobre mapa de localització i mapa topogràfic de la zona de Pedret.
Documents que ens parlen de la història de l'església.
 - **Treball *in situ***

Entorn: Anàlisi del lloc de Pedret; Estudi del pont de Pedret; Per què un pont tant important en un lloc ara deshabitat?. Les restes dels suports dels ponts de fusta anteriors al de pedra; Entorn immediat de l'església. Toponímia
Església: Anàlisi per tal d'aplicar els coneixements teòrics treballats a l'aula
Arquitectura: Identificació dels elements d'artístics estudiats; Ús d'un llenguatge apropiat; Identificació de l'evolució històrico-constructiva de l'edifici.
Pintura: Tècnica; gamma cromàtica; descripció i simbologia; funció.
Restauració: Com ha canviat l'església en la restauració de 1989-1995; Estètica actual de l'església; Són necessàries les restauracions?. Restaurar o conservar?
- **Treball en Museus**

Museu Municipal de Berga: Anàlisi dels objectes litúrgics procedents de Pedret
Museu Diocesà i Comarcal de Solsona: Anàlisi dels objectes litúrgics procedents de Pedret; Anàlisi de les pintures pre-romàniques. Anàlisi de les pintures romàniques de l'absis de Pedret.
Diferències amb les reproduïdes a Pedret.
Museu Nacional d'Art de Catalunya: Anàlisi de les pintures romàniques de l'absidiola sud de Pedret.
Diferències amb les reproduïdes a Pedret.
Efectes del temps sobre les pintures.
- **Idees claus**

Estudi integral d'un monument
Ubicació del monument en el seu entorn històric i geogràfic
Programa iconogràfic de les pintures romàniques de Pedret.
Funció didàctica de la pintura religiosa medieval.
Visita a museus
La necessitat de conservació del patrimoni. Les restauracions.

CONCLUSIONS D'INTERÈS PER A L'AUDIÈNCIA

- **Reflexions generals per a l'experiència**

Valoració molt positiva per part dels alumnes que hi ha participat
Aplicació pràctica i directa de conceptes artístics a vegades difícils d'explicar i entendre. Aplicació d'aquests conceptes en un medi familiar a l'alumne.

Adquisició d'un llenguatge tècnic apropiat.

Relació textos litúrgics amb decoració pictòrica (programa iconogràfic).

Entendre la funció de la pintura religiosa en el món medieval.

Veure que un edifici és un ens viu: sofreix modificacions, és objecte de crítiques, és un objecte estètic, etc...

Necessitat de conservació del patrimoni.